

**FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID
van de Universiteit Leiden**

VERSLAG

van de openbare vergadering van het faculteitsbestuur met de faculteitsraad van

8 november 2021

Behoudens goedkeuring van de raad

Aanwezig:

Van de faculteitsraad:

Namens de LSP-fractie:	mw. B. Polderman, dhr. V. van der Gun, dhr. C. Oort
Namens de fractie ONS Leiden:	dhr. M. Kaaks, mw. C. Raijmakers
Namens de LVS-fractie:	dhr. S. Cornielje
Namens de CSL-fractie:	dhr. O. Schalk
Namens de fractie Onafhankelijken:	dhr. mr. dr. G. Molier, mw. L.G.L. Ohnesorge (online)
Namens de PP-fractie:	dhr. mr. G.J.A. Geertjes, mw. mr. dr. E.S. Daalder, dhr. mr. dr. M.L. van Emmerik, mw. dr. K.M. Pitcher

Van het faculteitsbestuur:

mw. prof. dr. J.P. van der Leun (voorzitter), mw. mr. dr. M.P. Sombroek- van Doorm, dhr. prof. dr. mr. T. Liefwaard, mw. J. Külsen (assessor).

Van het faculteitsbureau:

mw. V.C. Versluis-Blankestijn (griffier), mw. J.S.E. van Egmond (notuliste)

Afwezig:

Namens de PP-fractie:

mw. C.G.M. van der Tol

Van het faculteitsbestuur:

dhr. prof. dr. mr. S.C.G. Van den Bogaert

1. Opening en vaststelling van de agenda

De voorzitter opent de vergadering om 10.01 uur en heet allen welkom.

5 Ine Houweling sluit om ca. 10.30 uur online aan voor het toelichten van agendapunt 5c.
De agenda is ongewijzigd vastgesteld.

2. Verslag van de vergadering van 27 september 2021

10 Het verslag van de vergadering van 27 september jl. wordt, zonder wijzigingen, vastgesteld.

3. Aanmelding punten voor de rondvraag

PP- fractie:

- Dockingstations voor Apple laptops;
- QR-code in het onderwijs;
- 15 • Vormgeving van het werkgroep onderwijs(studenten melden zich aan, maar komen niet).

Fractie ONS Leiden:

- Update ongeschoonde cijferlijsten.

20 ***LSP-fractie:***

- Tentamenperiode.

4. Organisatie

Ter consultatie

25 **a. Stand van zaken in het kader van het corona**

Dhr. Liefwaard geeft aan dat de besmettingscijfers weer omhoog gaan, het is nog niet goed in te schatten wat hiervan het gevolg zal zijn. Vooralnog worden alleen de mondkapjes weer verplicht

gesteld in het hoger onderwijs. Als de 1,5 meter afstand weer terugkomt zijn de implicaties lastiger; de tentamens moeten dan weer online. Dit zou betrekking hebben op het 1^e semester. Voor het 2^e semester is het nog onduidelijk. Na de persconferentie zal er meteen overleg plaatsvinden door het centrale crisisteam ter voorbereiding van de communicatie voor zowel de organisatie als de studenten. Daarnaast is er tevens nog onzekerheid wat betreft het thuiswerken. Het advies om 50% thuis te werken zullen de afdelingen onderling regelen. Er zal goed gemonitord worden dat het niet te druk wordt in het KOG.

35 *Ter informatie*

b. Bestuurlijk Financiële Rapportage 2 (BFR2)

40 Mw. Sombroek licht toe dat met deze rapportage gekeken wordt of de faculteit nog in de pas loopt met de begroting. In deze BFR2 valt het op dat in plaats van een tekort van €9 ton er een positief resultaat is van €9 ton. Dit komt vooral doordat er meer inkomsten/ meevallers zijn van private activiteiten, de NPO-middelen en bepaalde compensaties. Deze extra te besteden middelen worden doorgezet naar de instituten van de faculteit. In ieder geval wordt er al gekeken naar een uitbreiding van de studieadviseurs (begeleiding studenten). Bij een volgende FR-vergadering zullen de bestedingsplannen van de kwaliteitsmiddelen en de NPO-gelden besproken worden (de FR heeft instemmingsrecht omtrent de kwaliteitsmiddelen). Eerder heeft de FR gevraagd of het budget voor de docentprofessionalisering niet te laag is? Dit is mede afhankelijk van de goede of slechte inkomsten via private middelen. De realiteit is dat de faculteit meer afhankelijk is van private middelen. Overigens zijn er ook nog opleidingsbudgetten voor docentontwikkeling. De fracties hebben nog enkele vragen n.a.v. de BFR 2:

Fractie ONS Leiden:

- Onder 5.3 worden er zorgen geuit over de toestroom van het aantal (internationale) studenten i.v.m. de beschikbare onderwijsruimtes, daarnaast zijn er ook zorgen omtrent de huisvesting. Moet er gekeken gaan worden naar een numerus fixus voor de opleidingen?
  - 55 - Dhr. Liefwaard meldt dat het huizenprobleem landelijk groot is. Tot nu toe heeft de faculteit redelijk kunnen opereren en functioneren. Voor bepaalde opleidingen zijn er studentassistenten aangetrokken om via allerlei kanalen studenten te helpen om aan woonruimte te komen. Maar dit kan niet de reden zijn om minder studenten te verwelkomen. Er moet landelijk meer druk op het systeem komen. Het is een groter probleem dan alleen voor internationale studenten, daar zijn grote zorgen over, want het doet af aan het studieklimaat etc. maar om een numerus fixus in te stellen is nog een grote stap te ver. De faculteit wil graag de exchange studenten verwelkomen, maar ook dat onze studenten naar het buitenland kunnen. Het is een zorg die onder de aandacht gebracht wordt, maar op dit moment is er nog geen reden om het beleid aan te passen.
  - 65 • In het rapport staat dat Bureau Internationaal Onderwijs (BIO) ook huisvesting zoekt. Blijft BIO dat doen?
    - Dhr. Liefwaard geeft aan dat BIO vooral helpt met bemiddeling en dat blijft doen zolang de noodzaak er is. De universiteit en de gemeenten zijn bezig om te kijken of er meer huisvesting gerealiseerd kan worden in Den Haag en Leiden.

LSP-fractie:

- De gastvrijheid is begrijpelijk, maar hoe meer studenten van buitenaf hoe lastiger huisvesting vinden voor de Nederlandse student wordt.
  - 75 - De voorzitter geeft aan dat dit een landelijk beeld is met de vraag hoeveel studenten uit het buitenland laten de universiteiten toe. Er zijn soms bepaalde regels, maar er kan geen stop op komen in het belang van de internationalisering. Dit is een landelijke discussie. De faculteit heeft niet heel veel internationale studenten, maar ook voor ons is dit een belangrijke discussie. Voor Den Haag is de discussie groter dan alleen de huisvesting. De faculteit kan er wel aandacht voor vragen voor zowel de korte als de lange termijn. Ook voor het CvB en de gemeenten is dit lastig, maar het is belangrijk dat hier aandacht voor blijft.
  - 80 • Paragraaf 2.6: Hoe denkt het faculteitsbestuur over het percentage vrouwelijke hoogleraren dat minimaal 32% moet zijn? Moet een diversiteitsbeleid zo doorgevoerd worden, of moet er niet teveel vastgelegd worden?
    - 85 - De voorzitter geeft aan dat dit een eerder gemaakte bestuursafspraken is, waar de faculteit zich aan moeten houden en dit ook wil. Ook in het sectorplan zijn hier voor de discipline Rechtsgeleerdheid afspraken over. Het gaat de goede kant op en de faculteit komt meer in de buurt van de afspraken. Het leeft meer dan voorheen. Met het CvB is besproken om in de

toekomst andere bestuursafspraken te maken waarbij de faculteiten zich minder vast leggen op percentages, maar meer op wat er strategisch belangrijk is.

90

□ *Besluitvorming*

c. Faculteitsreglement

Mw. Houweling is aangesloten om het reglement toe te lichten. Zij meldt dat het goed was om het reglement weer een update te geven. Veel wijzigingen zijn al besproken in de diverse gremia (o.a. het Onderwijsbestuur, maar ook in de QAS van de Advanced masteropleidingen) en zal ook nog besproken worden met de wetenschappelijk directeuren (WD's). Eventuele punten worden nog meegenomen, daarna zal het reglement nog goedgekeurd worden door het faculteitsbestuur waarna het reglement voorgelegd zal worden aan het CvB. Met akkoord van het CvB is het reglement definitief en komt het op de website. Naast een aantal kleine wijzigingen, zijn de belangrijkste wijzigingen:

100

- De coördinator voor QAS is anders gepositioneerd;
- Een nieuw statuut voor het Faculteitsbureau, zaken die in de praktijk er al waren, zijn nu geformaliseerd.

105

Mw. Sombroek geeft aan dat circa 1,5 jaar geleden is ingezet om goed te kijken naar de ondersteunende afdelingen: hoe te organiseren en te versterken. Ook is er gekeken naar wat de faculteit nu precies doet en wat voor onderwijs er gegeven wordt: regulier onderwijs, advanced LLM en postacademisch onderwijs. Die waren niet ondergebracht in het bestuur, met dit reglement is dit ook geformaliseerd.

110

De FR-leden gaan akkoord met de faculteitsreglement.

□ *Informatie*

c. Werkgroepen

De voorzitter geeft aan dat er wordt voortgebouwd op de lopende werkwijze: het verbinden van strategie en financiën. Er wordt gekeken of er efficiënt omgegaan wordt met de middelen en sluit het onderwijs goed aan bij de studenten en hun toekomst? Het is goed om hierover na te denken en suggesties vanuit de faculteitsraad zijn welkom.

115

120

Mw Sombroek geeft aan dat er 2 werkgroepen zijn die gericht zijn op de financiën:

- Financiën & Onderwijs, richt zich op het BOOM-model. Daarbij wordt gekeken of het BOOM-model nog wel up-to-date is voor de organisatie. Elk jaar geeft de commissie Planning en Begroting advies, die adviezen worden verwerkt in de begroting. Ook het advies om te kijken hoe de financiering is georganiseerd wordt hierin meegenomen. De leden die voor deze werkgroep zijn gevraagd hebben toegezegd. De voorgestelde einddatum is 1 februari 2022.
- Financiën & Advanced Onderwijs, richt zich op: het retributiebeleid, welke bedragen moeten niet-EER studenten betalen, etc. Tot nu toe volgt de faculteit de universitaire lijn. Soms is er een verzoek om af te wijken, dat kan alleen indien dit verzoek onderbouwd is. Er moet ook gekeken worden naar wat de alternatieven zijn voor studenten die de opleiding niet kunnen betalen (waiverbeleid, scholarships).

125

130

Dhr. Liefwaard vertelt dat bij de werkgroep Keuzevakken een inventarisatie wordt gemaakt hoe het hele onderwijspalet zich heeft ontwikkeld en hoe dit financieel doorwerkt. Wat is een goed beleid voor keuzevakken? Wat voor kader kan de faculteit formuleren? Hoe is het proces en hoe communiceert de faculteit over de keuzevakken naar de studenten? Daarbij wordt tevens naar de governancestructuur gekeken: hoe organiseren we, wie is ervoor verantwoordelijk en wie ondersteunen de keuzevakken?

135

Fractie ONS Leiden:

- Is er een informatiedag voor de keuzevakken te organiseren?
  - Dhr. Liefwaard vindt dat een goede suggestie. De assessor is lid van de werkgroep Keuzevakken en neemt dit mee.
- Goed om na te denken over de mogelijkheid om de minoren onder de aandacht te brengen van de studenten.
  - Dhr. Liefwaard geeft aan dat allerlei minoren worden aangeboden, maar onbekendheid is ook een punt. De universiteit werkt hard aan het minorenbeleid en ziet graag dat alle faculteiten meewerken aan de harmonisatie. Ook in combinatie met het Leiden-Delft- Erasmus samenwerkingsverband (LDE). Dit heeft implicaties voor onze keuzerimte, die is in beginsel

145

150 beperkt tot 15 EC (elders 30 EC). De universiteit wil bevorderen dat studenten zich gemakkelijk kunnen verplaatsen. Er moet nog bekeken worden wat haalbaar is, maar het minorenbeleid krijgt de aandacht.

PP-fractie:

- 155
- Moet de behoefte van de docenten van keuzevakken niet in de werkgroep Keuzevakken worden meegenomen? Dit is een belangrijk punt in het kader van de onderwijsvisie.
    - Dhr. Liefwaard is van mening dat dat in de opdracht zit, maar zal dit nog expliciet benoemen naar de voorzitter. Bekeken wordt (door de werkgroep) waar de keuzevakken zich moeten profileren en waar juist de verbinding tussen onderzoek en onderwijs gemaakt moet worden en ook de balans daarin. De inhoud van het keuzevak zou leidend moeten zijn.

160

  - Is er nog een andere wereld denkbaar dan het BOOM-model?
    - Mw. Sombroek geeft aan dat hierover ook als faculteit wel eens over is nagedacht. De faculteit kan ook de AEG doorzetten, maar het BOOM-model geeft stabiliteit. Er moet goed gekeken worden of de gekozen parameters nog van waarde zijn. De werkgroep kan met de uitkomst komen om misschien aan wat knoppen te draaien van het BOOM-model, maar het kan ook zijn dat de werkgroep met rigoureuze aanbevelingen komt.
- 165

Afspraak / Actie:

- 170
- Dhr. Liefwaard: aan de voorzitter van de werkgroep Keuzevakken doorgeven om in de werkgroep mee te nemen: de behoefte van de docenten m.b.t. keuzevakken.
  - De assessor voor de werkgroep Keuzevakken: een informatiedag inbrengen voor keuzevakken.

5. Onderwijs

Ter informatie

a. Extra tijders en Proctorio / terugkoppeling tentamens

175 Dhr. Liefwaard vertelt dat het een andere start van het collegejaar was dan gewenst door de coronatransitie. Half augustus werden zaken pas duidelijk en in september veranderde dat weer. In eerste instantie was het moeilijk te organiseren door o.a. minder beschikbare locaties, leveringsproblemen van de laptops, het netwerk in gebouwen, en het databestand van de extra tijders bleek niet goed voor maatwerk. De extra tijders zouden integraal online examen doen. Er zijn dan ook

180 veel vragen gekomen en zorgen geuit. Gelukkig zijn er nu genoeg laptops en is het netwerk etc. getest in de Sterrewacht. Vanaf 22 november 2021 kunnen de extra tijders gaan toetsen op locatie. De insteek is om zo spoedig mogelijk op locatie te kunnen tentamineren al blijven we afhankelijk van de coronasituatie. Morgen wordt hier ook in het WD-overleg over besproken.

185 **Fractie Onafhankelijken:**

- De fractie wil graag opmerken dat de groepen minder groot zijn dan voorzien, sommige docenten hebben de indruk dat het overgrote deel van de extra tijders de extra tijd niet nodig heeft en misschien wordt de extra tijd wel heel gemakkelijk gegeven. Hoe loopt dit proces?
    - Mw. Sombroek geeft aan dat hier een zorgvuldig proces voor is op centraal niveau. Ook de studieadviseurs zijn aangesloten, de faculteit gaat niet over een nacht ijs. De voorzitter geeft aan dat er veel harde aanwijzingen zijn dat studenten het zwaar hebben, er is geen reden om dat in twijfel te trekken.
    - Dhr. Liefwaard geeft aan dat niet alleen het bureau vanuit centraal (SOZ) bepaalt, maar ook de studieadviseurs hebben hierin een rol. Als uiteindelijk in een concreet geval blijkt dat een student geen extra tijd nodig heeft, geeft niet direct twijfel of het überhaupt nog wel nodig is. Juist de wetenschap dat er extra tijd is kan ook zekerheid geven aan de betreffende student.
  - Bij Proctorio hadden slechts 3 studenten een probleem, deze studenten waren tijdelijk uit Proctorio gezet, maar waren toch ruim binnen de tentamentijd klaar.
    - De voorzitter geeft aan dat er wel meer meldingen waren, het is ook een gemêleerde groep. Daarnaast roept de voorzitter op niet te snel conclusies te trekken, het is ingewikkeld. Maar dit signaal is niet negatief.
- 200

PP-fractie:

- 205
- De fractie deelt de mening van de Onafhankelijken, maar wil nog wel benadrukken dat er veel studenten terecht extra tijd aanvragen. Het is belangrijk om daar goed naar te kijken;
  - Verder is de fractie voorstander van tentamens maken op locatie. Als het vanaf 22 november 2021 in de Sterrewacht kan is dat prima;
  - De fractie is blij dat de laptops er zijn, maar vraagt zich wel af hoe het zit met de locaties?

- 210 - Dhr. Liefwaard geeft aan dat gezien de diversiteit van speciale voorzieningen de grote gemeenschappelijk deeler is om op de laptop tentamens te doen. Het gaat vaak om grote aantallen en er moet gekeken worden naar de beste manier om dit te organiseren: via laptops en een locatie die dat aankan (ook qua netwerk). Met een fysieke beperking kan men niet zo bij de Sterrewacht naar binnen (voorzieningen), daar wordt naar gekeken. Er wordt ook gekeken naar de Pieterskerk en de Hooglandse kerk (problemen netwerk). De laptops zijn zo ingericht dat men alleen het betreffende tentamen kan doen en verder niks.
- 215 • De PP-fractie heeft de indruk dat bij de organisatie iedereen aan het overlopen is. Het verliep dit jaar veel stroever dan vorig jaar, deelt het faculteitsbestuur deze indruk?
- 220 - Mw. Sombroek bevestigt dat deze indruk gedeeld wordt. Er kan geconstateerd worden dat voor de docenten en de ondersteuning sprake is van moeheid, mede door de vele veranderingen en tegelijkertijd gaat alles gewoon door. Het is veel op hetzelfde moment en hier worden ook veel gesprekken over gevoerd. Ook het perspectief van de docenten moet centraal gesteld worden.

LSP-fractie:

- 225 • Voor de extra tijders, zijn er bij Proctorio ook fraudegevallen aan het licht gekomen?
- 230 - Dhr. Liefwaard meldt dat vorig jaar een zeer klein aantal vakken via Proctorio is gedaan. Helaas is er online meer fraudegedrag. De faculteit beschikt ook over andere fraudebestrijdingsmiddelen. Er is nu wel meer ervaring met Proctorio, maar er is niets bekend over grootschalige fraude. De examencommissie zit hier bovenop, kennelijk zijn deze maatregelen wel nodig, want het is van belang dat we de kwaliteit van het diploma hoog houden. De stand van zaken nu, is dat voor Kerst alle tentamens fysiek zijn ingeregeld; alles is op locatie mogelijk. Voor zeer grote vakken is de voorkeur online tentamineren. Op de vraag of de faculteit in januari de hele periode online moet gaan tentamineren is het antwoord nog niet bekend.
- 235 - Mw. Sombroek merkt op dat zowel voor docenten als studenten geldt dat online of fysiek tentamineren een andere voorbereiding vergt en er is, voor zowel docenten als studenten, behoefte aan duidelijkheid. Om die reden is het goed om in januari online tentamineren aan te houden, zodat een ieder weet waar men aan toe is.

CSL-fractie:

- 240 • De CSL- fractie wil graag weten of er ook een minder ingrijpende maatregel is dan Proctorio?
- 245 - Dhr. Liefwaard geeft aan dat men in staat moet zijn om hetzelfde tentamen online of fysiek te doen. Tegelijkertijd moeten er meer fraudemaatregelen genomen worden, maar er wordt nagedacht over varianten. 'One- way' of Proctorio is vooralsnog de enige mogelijkheid voor wat betreft fraudevoorkoming.
- 250 • Vervolgens wil de fractie graag weten of er in januari dan meer vakken met Proctorio zullen worden afgenomen.
- Dhr. Liefwaard antwoordt dat dit waarschijnlijk niet het geval zal zijn, maar wel meer tentamens met 'one-way'.

Ter consultatie

b. Facultaire minoren 2022-2023

255 Dhr. Liefwaard licht toe dat er 2 nieuwe minoren 'Tax & Society' en 'Artificial Intelligence and Society' worden voorgesteld met behoud van het bestaande minorenaanbod. De faculteit wil zich onder meer ontwikkelen op het gebied van belastingrecht. Daarnaast is er al lange tijd gesproken over het belang van de minor 'A.I. and Society' samen met de LDE, de kans om hieraan deel te nemen is belangrijk voor de faculteit. Voor 1 december a.s. moet het minorenaanbod 2022-2023 doorgestuurd worden naar het CvB.

LSP-Fractie:

- 260 • Engels als voertaal, is het de bedoeling dat er een balans komt?
- Dhr. Liefwaard geeft aan dat het een interessant aanbod is om voor exchange mee te doen.

6. Onderzoek

Ter informatie

a. Voortgang onderzoeksvisitatie

265 De voorzitter meldt dat men bezig is met o.a. het disciplineprotocol en het samenstellen van de commissie. Dit agendapunt zal terugkomen bij de volgende FR-FB vergadering. Mw. Daalder voegt toe dat zij ook betrokken is bij de onderzoeksvisitatie en geeft aan dat alle input welkom is.

270 **7. Mededelingen/ Rondvraag**

☐ *Ter informatie*

a. Van de faculteitsraad: vicevoorzitterschap faculteitsraad 2021-2022

Vanuit de studentgeleding zal mw. Polderman het vicevoorzitterschap op zich nemen.

275 **Fractie ONS Leiden:**

- Wat is de status van de ongeschoonde cijferlijsten, en zijn er meer rechtenfaculteiten met ongeschoonde cijferlijsten?
  - Dhr. Liefwaard antwoordt dat dit bij de volgende vergadering geagendeerd zal worden. De voorzitter geeft aan dat het in het verleden eerder is aangekaart in het landelijke decanenoverleg voor rechtsgeleerdheid (RDR). Het is in principe een universitaire aangelegenheid maar zij zal het nog een keer navragen.
  - Dhr. Liefwaard zal dit onderwerp ook agenderen bij het vice-decanen Onderwijsoverleg (LOODrecht). **Actie**

285 **LSP-Fractie:**

- Is er een andere oplossing voor met name de tentamens begin januari, deze tentamens zijn nu zo ingeroosterd dat studenten nauwelijks kerstvakantie kunnen vieren. Wellicht is het mogelijk om het hele jaar op te schuiven of het omdraaien van de herkansingen/ tentamens: de 1^e week na de kerstvakantie herkansingen in plaats van tentamens. Dat kan ook stimulerend zijn voor de studenten, want herkansen betekent dan in de kerstvakantie leren voor de herkansing.
  - Dhr. Liefwaard geeft aan dat dit elk jaar weer terugkomt en dat de roostermaker ervan op de hoogte is. Er komt een nieuw rooster maar weken verschuiven is problematisch. Alles wat in de kerstvakantie er afgehaald wordt, komt er in de zomervakantie bij. Dhr. Liefwaard begrijpt het punt, maar er moeten overal concessies worden gedaan. Om de herkansingen en tentamens te ruilen is een goede suggestie maar dan wordt het erg krap met de deadline van 1 februari om goed advies te geven rondom de BSA. Het is een krappe maand, omdat de brieven er ook uit moeten.
  - De ONS-fractie vraagt zich af of er een vak in december afgenomen kan worden. Dhr. Liefwaard geeft aan dat er gekeken zal worden of dit een mogelijkheid is.

300

PP-Fractie:

- Zijn er dockingstations voor de Apple laptops?
    - Mw. Sombroek antwoordt dat het aansluiten van Macbooks niet onmogelijk is, maar wel lastig en kostbaar. De faculteit is bezig met het inrichten van homogene werkplekken, maar dan moet het wel voor iedereen toegankelijk zijn. Er is meer tijd nodig om het op hoger niveau aan te kaarten, zij houdt dit verder in de gaten.
  - Wat zijn de gedachten over de invoering van de QR-code? Veel universiteiten in het buitenland zijn hier al mee bezig.
    - De voorzitter weet dat het leeft onder de docenten, maar wettelijk is dit nog niet mogelijk. Op dit moment wordt er ook naar gekeken wat de VSNU hierover zegt. Als dit wordt ingevoerd dan kan het wel heel ingewikkeld zijn en zal het voor veel discussie zorgen. De voorzitter zal dit punt ook voorleggen aan de LERU en vragen wat de ervaringen bij die universiteiten zijn.
    - De fractie Onafhankelijken reageert hierop dat over het algemeen bijna alle studenten gevaccineerd zijn. Daardoor verwacht de fractie misschien minder discussies op dit punt. De voorzitter antwoordt dat de indruk van de GGD is dat de vaccinatiegraad hoog is, maar dat is geen garantie.
    - Fractie ONS Leiden geeft aan dat als de QR-code landelijk wordt doorgevoerd, er goed nagedacht moet worden over volwaardig onderwijs voor studenten die niet gevaccineerd zijn.
    - De voorzitter antwoordt dat hier dan inderdaad naar gekeken zal worden, maar dat we ook het besluit van de VSNU hierover moeten afwachten.
    - Studenten melden zich aan voor een werkgroep, maar uiteindelijk is er minder opkomst. Kan het bestuur iets doen om de aanwezigheid te verhogen?
De voorzitter geeft aan dat het een transitiefase is. De universiteit heeft een belangrijk standpunt aangenomen: wij zijn geen instelling voor afstandsonderwijs.
- 325 Er volgt een korte discussie. Het is een gedragskwestie, cultuur. De studenten realiseren zich niet altijd de fysieke meerwaarde. Afgevraagd wordt wat precies de reden is. Het beeld is divers. Er is aangetoond dat er een enorm probleem is onder het geestelijk gestel. Er zijn manieren om het onderwijs anders in te richten. We moeten met z'n allen in gesprek, maar niet alles kan tegelijk.

330

- Er was altijd een aanwezigheidsplicht in het 1^e jaar, is dat er nog?

- Dhr Liefwaard geeft aan dat er een breder gesprek gevoerd moet worden met elkaars verwachtingen. Maar ook echt in gesprek over studentenwelzijn, werkdruk etc. Dit komt de volgende keer terug. **Actie.**
- De CSL-fractie vraagt wat dat concreet inhoudt. In de vorm van een werkgroep?
- 335 - Dhr Liefwaard wil dit in het nieuwe jaar breed oppakken. Een omvangrijk gesprek over hoe willen wij dat onze opleidingen zich ontwikkelen in de volgende periode. Dit komt eerst in het onderwijsbestuur en dan in de midterm onderwijs. Het is goed om dat te laten horen vanuit de studenten.

340 **Afspraak / actie:**

- Dhr. Liefwaard ongeschoonde cijferlijsten op de agenda van de vice-decanen en de volgende FR-vergadering.
- Dhr. Liefwaard mogelijkheden bekijken voor wat betreft de tentamenperiodes (kerstvakantie).
- 345 ➤ Dhr. Liefwaard voor volgend FR: aanwezigheidsplicht in combinatie met gesprek over welzijn etc.
- Mw. Sombroek nagaan dockingstations voor Apple laptops.
- De voorzitter invoering QR-code voorleggen in de LERU en al eventuele ervaringen vragen.

Sluiting openbare vergadering

350 De voorzitter sluit het openbare gedeelte van de vergadering om 12.10 uur.